

HET ZWARTE RAAM

MICHA HAMEL

UITGEVERIJ PLUIM
AMSTERDAM/ANTWERPEN

Eerste druk, april 2025

© Micha Hamel

Omslagontwerp Fien Rijks
Typografie binnenwerk Michiel Niesen
Auteursfoto Merlijn Doomernik
Productiebegeleiding Tim Beijer
Drukkerij Wilco, Amersfoort

ISBN 978 94 934 2012 0

NUR 301

www.michahamel.com

www.uitgeverijpluim.nl

Geen enkel deel van dit boek mag worden gebruikt voor het
trainen van kunstmatige intelligentie.

EEN

Een huis.

Het enkele huis.

Het huis nee huisje.

Het huis is een huisje.

Een vrouw.

Een enkele vrouw in het huisje.

Vrouw. Haard. Vlammen.

Buiten de wind, de toornige wind over de witte vlakke de witte vlakke wit als wit papier, de excessief veel belovende rechthoek. De vrouw zit aan tafel en schrijft, schrijft vel na vel vol. Haar balpen knerpt, ingespannen werkt ze, voor ons, voor lezers, lezende mensen – mensen, uiteindelijk.

De deur gaat open. Een man komt binnen.

‘Waar was je?’ vraagt ze. Tilt de pen van het papier en kijkt op.

De woorden – niet plomp, bits ook niet, verwijtend ook niet – houden hem staande.

Een zweem van een frons op haar voorhoofd, benieuwd, vorsend, en doortrokken van het enigma van de liefde.

‘Ik moest overwerken.’

‘Alweer?’ Niet schamper of wantrouwig. Verbaasd.

‘Het is een drukke tijd. Waar ben jij mee bezig?’

Ze kijkt naar de pen in haar zwevende hand. De haar knappert.

Ze kijkt hem aan: ‘Ik zei: alweer?’

‘Het is een drukke tijd.’ Dezelfde woorden. Om ervan af te zijn?

‘Alweer?’ Oprecht nieuwsgierig is ze.

‘Het is een drukke tijd.’ Het is waarschijnlijk waar, maar daarmee verdwijnt het probleem niet. Haar geduld wordt getest. ‘Je antwoordt me niet. Je longen pompen lucht langs je stembanden, je tong klappert en je mond beweegt, maar...’

‘Wat zit jij dan te doen? Wat doe jij de hele dag?’

De man zet zijn aktetas neer en doet een bedachtzame maar vastberaden stap in de richting van de vrouw. Ze ontspant enigszins, maar wie weet is het strategisch, wil ze harmonie uitstralen.

‘Dat weet je. Waarom werk je zo vaak over?’

Hij doet een tweede stap in haar richting. Er zit iets smekends in hem, en hij talmt een ogenblik, maar weerstaat haar vraag. Een hard moment.

‘Man, waarom zwijg je?’

Hij herpakt zich. Probeert: ‘Die haar brandt lekker! Die haar brandt nog lekker.’ De opgeruimde toon klinkt hol.

Zij reageert: 'Willekeurige opmerkingen maken telt als zwijgen. Maar toch: tien punten voor de poging!'

Tien punten. Het maximum.

Nog enthousiaster, bijna onecht roept hij: 'Maar ik vind het mooi, zo'n brandende haard!'

Ze gelooft hem half of ze luistert maar half: 'Ik gooi er vaak papier in.'

Hij corrigeert: 'Hout!' Stilte. De man moet zijn gedachten even herschikken. Nogmaals, nu zachter: 'Hout.'

Zij, droogjes: 'Daar, in de hoek. Er is nog, maar er kan wel weer wat bij.' Inderdaad. Er ligt nog maar een klein stapeltje. De bijl die ernaast staat ziet er gretig uit. Lichtjes geïrriteerd vervolgt ze: 'Waarom werk je zo vaak over?'

Hij reageert onverwacht bruusk: 'Ik wil niet dat je nog buiten komt.' Punt.

Waarom die autoritaire toon ineens, waarom wil hij dat niet?

Ze houdt de sfeer goed: 'Is er iets buiten wat te maken heeft met waarom jij overwerkt?' Hij zou de eerste niet zijn. Tja. En geruststellend is zijn reactie nauwelijks: 'Er is niets buiten.' Wat een slap antwoord. De zoveelste verbloeming.

'Maar waarom werk je dan zo vaak over? Je verbergt iets.' En grimassend met een donkere stem: *"Schat, ik heb iets te verbergen, en ik ben niet zo*

creatief aangelegd, dus ik gebruik een afgezaagde smoes.”

Authentiek en goudeerlijk, hij: ‘Waarom zou ik iets verbergen? Er is niets buiten.’ Iets te verbergen dus waarschijnlijk. Waarop zij: ‘Vertrouwen schaden: puntenaftrek. Je staat nu op negen. Kun je dat zwijgen nog een keer doen? Dan heb ik minder last van je. Gezwatel ondergraaft mijn welwillendheid.’ Die zit. Maar ze oogst eerlijkheid. Eerlijkheid met een ontregelende werking: ‘Maar liefde, ik bedoel écht niets. Ik bedoel precies dat: niets.’

Onmogelijk. Flauwekul. Vurig, zij: ‘Jij bedoelt nooit iets. Jij dóét alleen maar, en ik mag er nooit wat over vragen, laat staan te weten komen waarom jij doet wat je doet. “*Niets bedoelen*”: wederom puntenaftrek. Acht.’ Triomfantelijk kijkt ze in het rond, maar alle muren zien er eender uit, behalve dat er in de tegenoverliggende een deur zit. Even lijkt ze aanstalten te maken om weer te gaan schrijven, maar ze ademt vinnig in en snibt: ‘Ik kom al tijden niet meer buiten. Je weet dat ik niet eens naar buiten wil. Als ik kan doen wat ik doe, schrijven aan mijn boek, ben ik gelukkig. Maar let op: als mijn verhaal af is, ga ik naar buiten.’ Dat is een dreigement. De afgrond tussen hun verwachtingen laat luid van zich horen.

Een paar tellen daarna, vanuit de stilte, rustig, oprecht, liefdevol, benieuwd, onverdorven, hij: ‘Maar wat is het probleem dan?’ Zij, strijdvaardig: ‘Ik wil niet naar buiten willen omdat ik het wil, en niet omdat jij zegt dat het niet mag.’

‘Het is er veranderd, heel erg veranderd. Laat mij maar naar buiten gaan en “te lang wegblijven”..’

Hij kijkt er goedig bij en het smekende charmeert, maar zij kapt hem af: ‘Veel te lang. Zo lang dat er geen tijd voor ons samen overblijft.’ Maar hij was nog niet klaar met zijn zin: ‘...maar altijd weer terugkeren naar jou.’ Ooo, gevoelvol! Zou zo-maar geslijm kunnen zijn. Ze schimpt: ‘Sentiment! De sentimentele kaart spelen is valsspelen. Zeven. Bah, wat een kleffe opmerking.’

In iedere liefdesrelatie is er weleens frictie. Samenleven is niet eenvoudig, maar in een huis met alleen maar één deur wordt het denkelijk nog eerder benauwd. Maar de haard knappert. Behaaglijk is het beslist, qua temperatuur. De vrouw zit nog steeds op een stoel aan een houten tafel met een stapel witte vellen voor zich. Twee stapels: beschreven en onbeschreven. De tweede stoel is leeg. Dat is de plek van de man natuurlijk, om aan te zitten bij de maaltijden, bijvoorbeeld. Schrijft hij ook? Nee, hij werkt buiten de deur. Hij gaat ’s ochtends vroeg weg en komt ’s avonds uitgeteld thuis. Nu zet hij

zijn aktetas op die stoel en drentelt op zijn voorvoeten. En buiten? Buiten is het onguur en guur.

‘Het is niet wat je denkt,’ zegt hij. ‘Wat denk ik dan?’ zegt zij. Alweer hapert de verbondenheid, dan reageert hij: ‘Weet ik niet. Niemand kan weten wat iemand denkt. Niemand kan ooit weten wat iemand wel, of ongeveer, of helemaal niet denkt.’ Zij priemt haar pen in zijn richting: ‘Precies. Ik bijvoorbeeld denk van alles. Mijn hoofd gonst de hele dag. Dieren, vormen, mensen, scènes, ideeën, herinneringen, plannen, lijstjes met klusjes en boodschappen, ik kan zelfs over mijn eigen gedachten nadenken. En als ik een keer probeer om niet te denken schuimen mijn hersens helemaal over de rand. Ik staar naar de muur tot mijn blik zich fixeert op een vlekje zo groot als een speldenknop. Uit dat punt ontspringt er een gat, een gat dat langzaam groeit en van rond naar vierkant gaat en weer terug naar rond en dan weer naar vierkant groeit. Totdat het de grootte heeft van een zwart raam. Een groot zwart raam waardoor alleen ik kan kijken.’ Hij is helemaal mee in haar fantasie, die eindigt met: ‘En dan komen ze of komen ze niet.’ Hij, beduusd: ‘Ze? “Ze”?’ Hij snapt het niet, dus zij licht toe, welwillend maar ook ferm: ‘De woorden.’

‘Aha, de woorden. Komen die uit dat zwarte vierkant? Hoe spannend en wonderlijk!’ ‘En dan be-

gin ik met schrijven,' zegt ze: 'Ik kijk uit het zwarte raam naar buiten en schrijf wat ik zie.' Het is een metafoor, kennelijk. Een metafoor voor het scheppingsproces. Een goede? Een redelijke. Maar in plaats van een verdiepende vraag te stellen komt hij met een ontboezeming: 'Ik verberg iets voor jou omdat ik van je hou...' Nu is de verwarring op háár gezicht beland. Een minieme verstrakking van haar mimische spieren, en schuchter zuigt ze haar lippen ietwat naar binnen. Maar hij pakt door: '...en dat probeer ik de hele tijd te communiceren! Nu ook bijvoorbeeld. Verbaal en non-verbaal!' Met zijn armen wijd loopt hij op haar af, herderlijk, alsof er een kinderschare omarmd moet worden. Zij, bozig: 'Je verbergt dus tóch iets! Dat er buiten niets is en dat het tegelijk ook een drukke tijd is klopt niet helemaal, meneer. Krijg je die overuren trouwens wel uitbetaald of zit je voor nop te ploeteren?'

Tuurlijk niet. Tuurlijk is er geld. Anders hadden ze hier niet kunnen wonen. Uit de hoogte, hij, met de sonore klank van iemand die weet waar hij het over heeft, alsook om ervan af te zijn: 'Alles wat ik doe behoort tot mijn takenpakket. Ik snap jouw nieuwsgierigheid, maar het is verschrikkelijk, buiten. Je hebt geen idee hoe gelukkig wij hierbinnen zijn. Geloof me, je zou het licht in je ogen willen opofferen om het niet te hoeven zien.'

Was dat waar? Hoewel bedoeld om haar gerust te stellen stelt dit haar vanzelfsprekend niet gerust. Het knapperen van de haard klinkt ineens omi-neus. Dan maar recht op de man af: ‘Wat verberg je?’, maar hij wijkt niet: ‘Je moet dat heel anders zien. Ik behoed jou voor iets.’ Zijn toon zacht en kalm, want hij meent het: ‘Ik behoed jou voor iets wat jouw geluk kan schaden. Dat ik zo laat ben, komt omdat ik nog niet klaar ben met behoeden.’

Dat gaat haar te ver. Verwachten dat zij gelooft dat hij het beste met haar voorheeft, maar vaag blij-ven over wat voor werk hij doet, dat is niet hoe het in een gelijkwaardige relatie moet gaan: ‘Dit klinkt behoorlijk paternalistisch, niet echt van deze tijd.’ En dan ironisch, met theatrale handbewegingen en rollende ogen: ‘Voorwaer, jonckvrouwe, u be-hoeden doet mijne ridderlijke herte ghoet!’

Wat moet je met zo’n vrouw, denkt hij. ‘Net was je nog gelukkig!’ Dat zei ze toch zelf? Ze wil toch aan haar boek werken? Meer heeft ze toch niet no-dig? Dat was toch de afspraak? Zij binnen, hij bui-ten.

Maar ze preciseert: ‘Ja maar schat, ik bedoelde níet de situatie dat ik binnenblijf en jij naar buiten gaat. Als ik schrijf ben ik gelukkig, en ik kan alleen maar schrijven als jij er niet bent, dus ik vind het heerlijk dat jij overdag weg bent.’

O. ‘Dus? Wat is geluk?’ vraagt hij terecht.

Zij, ferm: ‘Dit gaan we niet doen. Filosoferen met mannen, brrr.’

De kwestie is niet opgelost. Het is nog onduidelijk waar de vrouw ongelukkig over is. En beledigen over en weer snauwen is meestal niet de methode om nader tot elkaar te komen, of überhaupt iets naar elkaar toe te verhelfen. Maar ze geven niet op. Met hernieuwde moed, zichzelf tot optimisme aanzettend, vraagt de man: ‘En jij dan? Jij zit daar maar te pennen. Ik doe belangrijk werk, en dan kom ik expres heel laat thuis, en dan is het eerste wat je vraagt: “Waar was je?”’

‘Waar was je dan?’

‘Dat moet je nu niet vragen. Je moet vragen: “Waarom zou je dat expres doen?”’

‘Waarom zou je dat expres doen?’

‘Om iets te veranderen aan de situatie.’

‘Maar hoe kan dat als jij altijd zo laat thuiskomt? Dan verandert er juist niets. En bovendien wordt de avond dan zo kort...’ Haar register verdiept zich: ‘Te kort om iets echt met elkaar te bespreken... of te doen. Of... te doen...’

Aha. Maar hij is nog niet om, nog niet te verleiden. Hij is vastbesloten zijn rol als echtgenoot te expliciteren als iemand die eerlijk is, problemen durft te benoemen, en alles ervoor overheeft om ze te overwinnen: ‘Ik wil iets veranderen aan deze

situatie omdat onze gesprekken zo stroef verlopen. Dus ik dacht, als ik nog later thuiskom dan gewoonlijk word je woedend en ga je met dingen gooien en dan hebben we tenminste ruzie.’

De redenatie is wat wonderlijk. De vrouw, die een ogenblik moet bijkomen van het feit dat haar verleidingspoging werd genegeerd, gooit een blok hout op het kleiner wordende vuur, kijkt ernaar tot het weer oplaait en zegt: ‘In ieder geval heb je geen humor. Toen je binnenkwam zei ik: “Ik gooi papier in de haard.” Maar dat is toch idioot? Papier brandt alleen maar op! Dat warmt helemaal niets!’ Of ze sarcastisch of serieus is, is niet helemaal helder, maar ze probeert hem tenminste te bereiken. Minstens zo goed als hij dat probeert: ‘Ik heb wél humor maar deze grap is niet leuk, of beter gezegd: ik had niet door dat het een grap was. Humor is het leukste als je erom kunt lachen. Ik dacht: jij zit te schrijven en het mislukt steeds dus je gooit elke drie minuten een prop in het vuur.’ Ze gooit haar haar naar achteren en zegt: ‘Ik schrijf woorden die mij vertellen wat mijn gedachten zijn, hoe de wereld eruit zou zien als ik haar zou besturen, en hoe alles in de war raakt als er een man binnenkomt.’

Woorden? – denkt de man. Woorden die vertellen. Wat. Jouw. Gedachten. Zijn? Wie is die man? Ben ik die man? Veel sprookjes reppen over een prins op een wit paard. Is het een concrete man

of een literair personage? Heeft hij een wasbordje en turquoise ogen? Heeft hij een naam? Wat zegt de keuze van het onderwerp over de schrijfster? Verzamel argumenten voor je boekverslag, en neem daarbij mee wat je in de andere boeken over hetzelfde thema hebt gelezen. Oprecht vraagt hij: 'Mag ik lezen wat je schrijft?'

Oprecht, zij: 'Natuurlijk niet.'

Samenwonen is – zoals tennis, judo en schaken – in essentie een bezigheid voor twee mensen. Zoals bij alle breedtesport is het instapniveau laag, maar duurt het lang voordat je boven de middelmaat uitsteekt. Meestal bereiken haar beoefenaars pas na decennia een behoorlijk niveau. Waarin samenwonen ook met sport te vergelijken is, is dat het een doel in zichzelf is, dat het zowel iets ernstigs als iets onmogelijks is, dat je het enkel moet doen als het werkelijk iets toevoegt aan je leven, en dat je aan de regels houden de sfeer bevordert.

Een beperkt woonoppervlak kan een katalysator voor de kwaliteit van het samenwonen zijn, maar het ligt in handen van de tegenstanders zelf of de kwaliteit toe- dan wel afneemt. Het ruimtegebrek pakt soms gunstig – denk aan knusheid – en soms – denk aan op elkaars lip zitten, elkaar steeds onderbreken of verbeteren, communicatiedwang, communicatiedrang, smakken, snurken, krabben,

scheten enzovoort – rampzalig uit. In alle gevallen is het belangrijk dat de mensen die met elkaar in een huis wonen zich proberen in te leven in elkaar, en daar niet mee ophouden als dat moeizaam gaat of als er eigenschappen van de ander worden aangetroffen die tegenvallen. Een beproefde methode om dit te bereiken is met elkaar praten, liefst ook over wat er in je omgaat. Mocht praten tekortschieten, dan resten er fysieke vormen van communicatie, zowel positieve als negatieve, met elk hun eigen effecten. Waar de vergelijking met sport trouwens mank gaat is dat het doel van het samenwonen niet het van elkaar winnen is – iets wat nogal eens vergeten wordt.

Open en vastbesloten om de avond niet te bederven vraagt ze opnieuw: ‘Maar wat doe je dan voor werk?’

Hij kijkt haar doordringend aan, en licht tot haar verrassing een tipje van de sluier op: ‘Iedereen vergat op te letten. Toen er gehandeld moest worden inspecteerden ze hun nagelriemen. Terwijl ik onverbiddelijk mijn leervermogen teisterde, handleidingen las tot ik een droge mond kreeg, oefende en oefende tot de zon onderging, of liever: tot de aarde de zon uit het zicht kantelde.’

Dat moet genoeg zijn. Hier zou ze het mee moeten doen, maar ze vindt dat ze recht heeft op meer:

‘Maar wat is er buiten dan zo veranderd?’ Irritant dat hij zo schimmig blijft. Het zal iets verschrikkelijks zijn, anders had hij het al lang verteld. Kúnnen vertellen.

‘Iemand bouwde een supercomputer om het uit te rekenen maar de accu vatte vlam.’

‘Is het echt alleen maar dat? Fijn dat je dit met me deelt. Eindelijk.’ Net als met de humor van daarnet is het niet duidelijk of de man de ironie heeft opgepikt. Hij reageert er in ieder geval niet op. Bloedserieus vervolgt hij: ‘Schakel je medeleven uit, want het is een treurig verhaal. Het gaat inderdaad over vrij simpele natuurkundige dingen, die helaas te ingewikkeld zijn om uit te leggen. Ik zal mij inspannen om nog wat hout te halen.’ Oei. Zij, bits: ‘Het kleineren van je geliefde door te zeggen dat zij natuurkundige dingen niet snapt is dubbele puntenaftrek. Je staat nu op vijf. Je moet voorzichtiger worden, anders halen we de nacht niet.’ Niet van zijn stuk gebracht, nog steeds op zijn bekende gortdroge doceertoon, waar een randje spijt in doorschemert: ‘De vergaderingen worden al maar langer omdat er steeds meer problemen zijn. Grótere problemen, ook. Het is moeilijk uit te leggen. Te veel hangt met elkaar samen, ik red het niet om dat in een halve avond uit te leggen.’

‘Kom dan ook wat eerder thuis!’

Daar heeft ze gelijk in. Ze staat op van haar stoel

en gaat weer zitten. De man doet een stapje naar achteren en kijkt om zich heen, alsof hij in een enorme ruimte staat. De vrouw volgt zijn blik, in een poging te zien wat hij ziet.

‘Begin maar eerst met die natuurkundige dingen, ik luister. De accu vatte vlam... en toen?’ Ze concentreert zich op de kleinste stembuiging, op zijn woordkeus, op eventueel getril van zijn handen of een tic in zijn gezicht, iets wat zou verraden dat hij liegt. Overigens: een smoes, is dat een verzinsel of een waarheid? Vaak allebei. Onder haar vorsende blik diept hij tot haar verrassing een expertachtige zelfverzekerdheid op, en vervolgt: ‘Een Ultimo-accu is een kleine chemische fabriek. Als hij beschadigd raakt kan hij in een soort zelfontbrandingstoestand terechtkomen. Alleen al bij een kleine beschadiging kan het een brandbom worden. Dat risico wordt minder als je er ijzerfosfaat in stopt, maar dan vermindert ook de capaciteit, terwijl we juist steeds meer capaciteit nodig hadden. Dus hebben ze de behuizing dunner gemaakt, en toen is het misgegaan.’ Klinkt als iets wat echt gebeurd kan zijn. Ze reageert niet, dus hij vervolgt: ‘Gelukkig hadden we nog twee brandblussers.’

Ze veert op: ‘En toen?’

‘Toen hebben we de brand geblust.’

‘En toen?’

‘Toen heerste er verslagenheid.’

‘En toen?’

‘Vanaf toen moest alles handmatig.’

Ze heeft er tabak van: ‘Stuur je aan op ruzie? Wil je dat ik na elke zin “En toen” blijf zeggen?’ Hij: ‘We zijn momenteel op het punt aangekomen dat we het met elkaar eens raken.’ Opgelucht, zij: ‘Dat zou een zeldzaam feest zijn.’ Misverstand. Hij: ‘Ik bedoel niet wij tweeën, ik bedoel op het werk.’ Ze staat op en begint geagiteerd heen en weer te lopen. Ook hij wordt onrustig, reikt vagelijk naar haar als ze langs hem loopt, en probeert haar te overtuigen: ‘De boel is geanalyseerd, maar dat betekent niet meteen dat er een oplossing is! Weet je...’

‘Weet je?’ interrumpeert zij venijnig: ‘Ik geloof dit allemaal niet. Lulkoek: puntenaftrek. Dit speelt zich allemaal af in jouw hoofd. Als fantasie waar jij de hoofdrol in speelt, als waanvoorstelling om jouw lege uren mee te vullen! Vier! Volgens mij is de wereld buiten gelijk aan jouw binnenwereld: woest en ledig.’ ‘Eh...’ Iets kalmer vraagt ze: ‘Wat gaat er in jou om?’ Berustend, kijkend naar de grond, hij: ‘We kunnen enkel nog wachten tot we worden opgehaald of vernietigd.’ Ze staat perplex: ‘Is dit jouw antwoord?’

Zij, sowieso de creatiefste van de twee, gooit het over een andere boeg: ‘Ik heb een beter idee. We gaan gezellig bij de haard zitten en doen alsof er

niets aan de hand is. Goed?' Dit had een cynische opmerking kunnen zijn, eentje waarvan de lading hem denkelijk was ontgaan, maar de stralende klank in haar stem maakt de mededeling eerlijk en schoon. Niettemin heeft hij de mogelijkheid van wisselgeld wel degelijk in de smiezen: 'Alleen als je jouw schrijfsel aan me voorleest.' Zij verbetert: 'Schrijfsel? Verhaal!' Sukkel. 'Ons verhaal?' vraagt hij met een twinkeling in zijn ogen, denkend aan zijn eventuele rol als prins. Waar moet ze anders over schrijven, in deze kale kamer met slechts een tafel, twee stoelen, een bed, een haard en een stapel hout? Geraffineerd antwoordt ze: 'Ik weet nog niet hoe het afloopt. Met wie vergader je eigenlijk?'

'Het worden er steeds minder.'

'Gelukkig.'

'Niet vergaderingen: mensen, bedoel ik. Ik vergader met mensen zoals ik over mensen zoals jij.' Met onderliggende gepikeerdheid maakt zij de redenatie af: 'Mensen die binnenshuis heel gelukkig verhalen zitten te schrijven. Ik produceer geen proppen.' En ze vervolgt met een prachtige belofte: 'Op een dag zal ik het je voorlezen, maar die dag is niet vandaag.' Hij slaakt een zuchtje van verlichting, maar zij verstevigt haar eisende greep: 'Wat ik van jou wil, is dat je een normale man bent die normaal doet. Je hebt je jas nog niet eens uitgedaan. Doe je jas eens uit en vertel me waar je ge-

weest bent.’ Zou het lukken met deze inzet van nogal dwingende terloopsheid? Nee, hij trapt er niet in, en probeert haar andermaal te vangen voor zijn ruileconomie: ‘Ik doe mijn jas pas uit als ik een welkomstkus heb gehad. Veel mannen krijgen een welkomstkus. Sommige mannen worden opgewacht door hun wijdbeens op bed liggende naakte echtgenote.’ Bijdehand reageert ze: ‘Dat zijn mannen die lachen om de humor van hun vrouw.’ Ze kust hem. Lang, innig. Hij ontspant. Gevoelens van thuis-zijn. In het huis, in elkaar.

Het enige wat volstrekt duidelijk is, is dat het werk van de man een stropdas vereist. In deze tijd draagt namelijk niemand vrijwillig een stropdas meer. Een ander aanknopingspunt is de zwarte aktetas. Doorgaans zitten daar belangrijke papieren in, paperassen die door niemand anders ingezien mogen worden – anders zou het koffertje geen cijferslot nodig hebben. Toch kan niet met zekerheid gezegd worden dat deze aktetas documenten bevat. Een inhoud bestaande uit mappen, papieren met briefhoofd, jaarverslagen in ringbandjes met doorzichtig plastic omslag, een half volgeschreven notitieblok, een vulpen, twee goedkope pen- nen, een nagelknippertje, een rekenmachine, een agenda en een blikken doosje met pepermuntjes zou niemand verrassen, maar wie weet zit er een

geigerteller in, of een hobo, of een cobra. Stapels bankbiljetten is meer iets voor in een film.

De kus laat los, maar het oogcontact blijft. 'Ik weet niet wat ik moet zeggen als jij de hele tijd vraagt waar ik ben geweest. Wat er sowieso moet veranderen is dat jij de modus van verwachting verruult voor de modus van liefde. Dus de meubels rechtzet en hoge punten geeft.' 'Mijn modus van liefde? Als je over mij vergadert, zul je niet alleen belangstelling moeten hebben voor hoe ik leef en wat ik doe, maar mij ook regelmatig moeten beslapen.'

'Maar...' stamelt hij, niet precies wetend waar zijn weerwoord uit zou bestaan. Waarop zij als een succesauteur de kamer rondkijkt: 'Zodat ik in goede conditie blijf voor het schrijven aan mijn doorvoelde vertelling.'

Aarzelend doet hij zijn stropdas los, maar hij trekt te ongeduldig te hard aan de verkeerde reep en de knoop komt vaster in plaats van losser te zitten. Onhandig frunnikend, met zijn gladgeschooren kin in de lucht zegt hij: 'Ik heb nadat ik klaar was met werken, toen het al best laat was, een tijd voor de voordeur staan wachten...' Ze kan zijn gehannes niet aanzien en helpt hem los te komen, terwijl hij vervolgt: '...om nog later te komen dan ik al was.' Huh? Ze ontploft: 'Bespottelijk!' 'Ik doe dat omdat ik van je hou!' Ineens is de kamer een

arena, en met acht rukken trekt ze zijn stropdas los: 'Maar. Wat. Is. Er. Buiten. Aan. De. Hand?! Met wie ben je?!'

'Met wie ben jij als je binnen bent? Ik ben lange dagen weg!'

'Oóh, dat is vuil. Ik mag niet eens naar buiten van jou!'

'Maar jij kunt wél iemand binnenlaten!'

'Wát?!'

'Schreeuw niet zo!'

'Ik schreeuw niet!'

'Ga maar boos worden en met dingen gooien, niemand hoort ons.'

'We hebben niet eens dingen! Je hebt dus voor de voordeur gestaan terwijl ik op je zat te wachten?! Drie!'

Hij, zakelijk: 'Een uur.'

Nu krijgt hij de volle glorie van haar furie voor de kiezen, een furie zoals die alleen tussen geliefden mogelijk is: 'Hoor, hoor! Ik hoor mijn eigen stem. Ik hoor de woorden briesen en ik schrijf ze op de muren totdat dit huis verpulvert en er geen binnenskamers meer is. Voortaan krijg je je welkomstkus pas als je vertrekt, en als je het waagt mijn schrijfsels te lezen knip ik je haar af als je slaapt! Twee!'

De vrouw kijkt werkeloos naar de slappe stropdas in haar hand. De man brengt zijn handen naar

zijn boord en maakt het bovenste knoopje los. Diepe zucht. Met een spijtige grimas: 'Dat van dat wachten voor de voordeur was een grapje.' Hun gebrek aan gevoel voor humor is kortom wederzijds. Zij, uitgeput, schor: 'Wat laag. Je raakt me op mijn zwakke plek: mijn trouwe ongeduld. Deze humor helpt niemand iets. Eén.' Teder fluistert hij vervolgens: 'In ieder geval hebben we ruzie. Dat betekent dat we om elkaar geven.' Zij, nog zachter: 'Geven en nemen graag. De avond is te kort om ruzie te maken.'

Als twee mensen elkaar lief vinden zijn er eigenlijk maar drie serieuze handelingsperspectieven: samen eten, dansen of vrijen. Het koppel dat het huisje op de witte vlakte bewoont put vreugde uit samen dansen. Dansen verdiept hun verbinding, verzoent na ruzie en brengt in algemene zin vreugde in de verder nogal desolate context waarin ze leven, en die ze middels het onderhouden van hun evenwichtige liefdesrelatie zo goed en zo kwaad als het gaat het hoofd proberen te bieden. Dansen is voorts goed voor de conditie en in het gunstigste geval ook voor het libido.

Omdat ze geen dansorkest in huis hebben, noch de beschikking hebben over een muziekkapparaat of een speeldoos, dansen ze in stilte. De stropdas is inmiddels over een van de twee stoelen gehangen

en ze dansen toegewijd en gepassioneerd, zoals dat hoort. Het stampen en roffelen van hun voeten en het dierlijke gesnuif van hun adem vormen de muziek voor hun zelfbedachte passen. Heel soms slaakt een van de twee een kreetje of sist een vlugge aanwijzing in het oor van de ander. Kleine pretjes zijn er ook, als iets verrassend lukt of juist mislukt. Het mooiste is dat hun lijven contact maken, de handen, de rompen, en de armen en benen die langs elkaar strijken. Ze gaan op in hun dans en in elkaar. Dat heet geluk.

Omdat ze zelf opwarmen door het dansen hebben ze niet in de gaten dat de kamer almaar kouder wordt. Ze gaan op in hun dans en in elkaar, en het is het moment dat de vrouw de lichtjes in de ogen van de man plotseling niet meer ziet, dat haar doet opschrikken: 'O! De haard!' Ze maakt zich los en rent naar de stapel hout naast de haard en gooit een stammetje op het akelig benauwde vuurtje. Op haar hurken blaast en blaast ze. Voorzichtig, voorzichtig, en warempel: het lukt! De vlammen likken zich weer omhoog en de kamer vult zich met de oranje gloed van het zwaarbevochten huiselijk vuur. Het dansen kan weer beginnen, maar als ze zich omdraait, staat daar een bezorgde man. Afgemeten zegt hij: 'Ik heb een belangrijke vergadering.' Zij kijkt verbouwereerd. Hè? Fronst. Hij: 'Het spijt me. Het spijt me, maar...' Haar mond valt

open en ze ademt in om iets te gaan zeggen maar hij is haar voor: 'Het spijt me, maar ik heb een belangrijke vergadering.' Hij grist zijn stropdas van de stoelleuning, pakt zijn aktetas en beent naar de voordeur. Kijkt niet om, loopt naar buiten en smijt de deur achter zich dicht. Verward kijkt de vrouw de kamer rond, nog steeds met haar mond open en met opengesperde ogen. Wat gebeurt hier? Welke dingen zijn hier belangrijk? Belangrijker dan andere dingen die belangrijk zijn? In de plotselinge stilte lijken alle zonet gezegde woorden naar beneden te dwarrelen en patronen te vormen op de houten vloer. Gelukkig heeft ze, als zelfbenoemd solitair genie, aan zichzelf genoeg. Ze gaat aan tafel zitten, opent de papierstapel weer, pakt haar balpen en schrijft:

*Ik zie een stad. Het perfecte decor voor een
catastrofe.*